

Streng hogeschool of universiteit is dief van de eigen portemonnee

Van het bekostigingsstelsel in het hoger onderwijs gaat een perverse prikkel uit om normen te verlagen en zwakke prestaties te belonen. Niet de kwaliteit maar het aantal studenten telt.

Bob Bouhuijs

De auteur is historicus, politicoloog en hogeschooldocent. Hij is afgestudeerd en gepromoveerd bij Graham Lock, een van de auteurs van het boek *If you're so smart, why aren't you rich?* Bouhuijs reageert op het nieuws dat de hogeschool INHolland diploma's aan studenten zou hebben 'weggegeven'.

De kwestie vergt nog nader onderzoek, maar het lijkt wel duidelijk dat hogeschool INHolland getracht heeft op een creatieve, wellicht frauduleuze manier, het aantal afgestudeerden te verhogen. Dit bericht stond afgelopen zaterdag in *de Volkskrant*. Een werkstuk, dat niet eens inhoudelijk werd beoordeeld, voldeed voor honderden

gezicht lijkt hier sprake van een incident. Een nadere analyse toont echter dat er meer mis is met de financiering van het Nederlandse hoger onderwijs.

Kritiek op de financiering van het Nederlandse hoger onderwijs is niet nieuw. Twee jaar geleden publiceerden Chris Lorenz e.a. al een zeer kritisch en scherpzinnig boek over de dominante beleidstrends op de Nederlandse universiteiten. In dit werk, *If you're so smart, why aren't you rich?*, hekelden de auteurs vooral de neoliberale invloed op het universitaire onderwijs en onderzoek. Zij schetsen een wereld waarin onderzoek en onderwijs worden gezien als handelswaar en studenten uitsluitend worden voorbereid op het verrichten van gespecialiseerde taken binnen een complexe productiestructuur. Voor hoogwaardige *Bildung*, het verwerven van diepgravende kennis en verrijkende inzichten, is op de Nederlandse universiteiten daarom geen plaats meer.

Een van de desastreuze pijlers van dit neoliberale beleid is de zogenoemde outputfinanciering: het toekennen van financiële middelen aan onderwijsinstellingen op grond van het aantal afgestudeerden. Dit beginsel sluitaan bij het bedrijfsmatige pa-

den zo veel mogelijk afgestudeerden af te leveren. 'Inschrijven is meedoen, meedoen is slagen', zoals een slogan van de Universiteit van Utrecht triomfantelijk stelt. Wetenschappers die zich, door het stellen van hoge eisen aan studenten, verzetten tegen dit uitgangspunt, kunnen rekenen op reprimandes omdat

Stelsel legt druk op managers om concessies te doen aan het niveau van de opleiding

ze de targets van het management in gevaar brengen.

De inzichten van *If you're so smart, why aren't you rich?* zijn niet slechts van toepassing op universiteiten, maar ook, in ieder geval ten dele, op het onderwijs en onderzoek van ho-

bleem gevormd door eenzelfde perverse prikkel: niet de kwaliteit, maar het aantal afgestudeerden telt.

Deze financieringsgrondslag legt een neerwaartse druk op de kwaliteit van de toetsing van afstudeerders. Het is niet primair in het belang van opleidingen om hoge eisen te stellen aan deze studenten, aangezien dit zal leiden tot meer uitval, minder gediplomeerden en daarmee het opdrogen van de geldstroom.

Het zijn in het bijzonder die opleidingen die zuchten onder een omvangrijk 'stuwmeer' – een groot aantal studenten dat ooit begonnen is aan de opleiding, maar deze niet met succes weet af te ronden – waarvoor de verleiding groot is de lat wat lager te leggen.

De geschetste beleidsrealiteit legt dan ook een enorme pressie op managers om concessies te doen aan de inhoudelijke eisen die aan afstudeerders worden gesteld. Tegen deze achtergrond is het verleidelijk om niet slechts te schaven aan de afstudeereisen, maar meer fundamentele wijzigingen aan te brengen aan de afstudeertrajecten door ze dusdanig in te vullen dat ook hardnekkige niet-afstudeerders de uitgang van het onderwijsgebouw weten te vinden. Het zoeken van de grenzen van de wet-

Het ziet ernaar uit dat de directie van de opleiding media entertainment management van INHolland voor deze uitweg heeft gekozen. Het is overigens te eenvoudig om uitsluitend met een beschuldigende vinger naar dit management te wijzen. Het is immers niet vreemd dat gekozen werd voor een pragmatisch, simpel uitvoerbaar beleidsalternatief dat naadloos voortvloeit uit de nog steeds bestaande perverse stimulanzen die het nationale financieringsbeleid voor het hoger onderwijs zelf voortbrengt.

Het structurele probleem ligt dan ook besloten in het Nederlandse financieringssysteem van het hoger onderwijs dat op gespannen voet staat met het waarborgen van een hoge kwaliteit van afstudeerders. Hoewel de meest radicale kanten van dit beleid door voormalig minister Plasterk zijn herzien – nog maar twintig procent van de financiering van hogescholen en universiteiten zal vanaf volgend jaar plaatsvinden middels het honoreren van output – blijft ook in de nieuwe structuur de diplomastimulans gehandhaafd.

Een beleid dat werkelijk gericht is op het verbeteren van de kwaliteit van de toetsing van afstudeerders, zal dan ook volledig afstand moeten